

המבט הפנימי

מאורעות הזמן מבעל בלבבי משכן אבנה

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה יז ע"ב)

מִלְחָמָה - קוֹדֶשׁ

כתיב (ירמיהו ו, ד) על חורבן ירושלים, קִדְּשׁוּ עֲלֶיהָ (על ירושלים) מִלְחָמָה וגו'.
וכן כתיב (יואל ד, ט) על המלחמה באחרית הימים; קִרְאוּ זֹאת בְּגוֹיִם קִדְּשׁוּ מִלְחָמָה.

קִדְּשׁוּ – לשון הזמנה או קדושה

וביאר הרמב"ן (דברים כג, יח) לשון תיבת 'קדש', וז"ל, ולשון קדש, וקדשה, על דעת המפרשים לשון הזמנה. כי מצאו, אָנִי צוֹיֵתִי לְמִקְדָּשִׁי (ישעיה יג, ג), וכן הקדִישׁ קִרְאִיו (צפניה א, ז), קִדְּשׁוּ עֲלֶיהָ מִלְחָמָה (ירמיהו ד, ד). ולפי דעתי כולם מלשון קדושה, כי הפורש מן הזנות נקרא קדוש, כמו שנאמר (ויקרא כא ז) אִשָּׁה זֹנָה וְחִלְלָהּ לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁה לֹא יִקְחוּ כִּי קֹדֶשׁ הוּא לַאלֹהִיו. והנה הנשמרת מן הערוה והזמה, קדושה. והנפרדת מן הקדושה ונטמאת בזמה, נקראה קדשה, קרוב למה שנוהג הלשון לומר, וּבְכָל תְּבוּאָתִי תִשְׁרֹשׁ (איוב לא יב), וְדִשְׁנוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ (במדבר ד יג), כי הזונה המפורסמת טמאת השם רבת המהומה, נפרדת מכל קדושה. ואין שם זה בה רק בהיותה מזומנת לתועבה הזאת שאין לה שעת הכושר וקדושה כלל. ולשון "הקדִישׁ קִרְאִיו", מליצה, כי העושה משתה מקדש קרואיו ומטהר אותם שלא יטמאו השולחן והלחם, כענין שאמר (שמואל א כ, כו) בְּלִתִּי טָהוֹר הוּא פִּי לֹא טָהוֹר. וכן (ירמיהו ד ז) קִדְּשׁוּ עֲלֶיהָ מִלְחָמָה, שיטהרו אותם כמטהר קרואיו שלא יבדלו החברים מהם, עכ"ל.

ועל דרך זה יש לפרש את הפסוקים הנ"ל. בנוגע למלחמה על ירושלים, קִדְּשׁוּ עֲלֶיהָ מִלְחָמָה. או מלשון הזמנה למלחמה, כלשון התרגום יונתן (שם) וְיָמִינוּ עָלֶיהָ עֲבָדֵי קִרְבָּא. או מלשון קדושה – כדברי המדרש (זוטא - איכה (בוכר) נוסח ב פרשה א) שמחורבן הבית נולד משיח צדקינו.

וכן יש לפרש על המלחמה באחרית הימים, קִרְאוּ זֹאת בְּגוֹיִם קִדְּשׁוּ מִלְחָמָה. או כמ"ש התרגום יונתן (יואל ד, ט), וז"ל, וְיָמִינוּ עֲבָדֵי קִרְבָּא, עכ"ל. או מלשון שיתגדל ויקדש שמייה רבה, על דרך שביאר האלשיך (שם), וז"ל, הנה מלך המבקש לינקם מגוי או ממלכה, ומה גם אם הוא מגוים וממלכות רבים, אינו מודיעם לבל יתאזרו עליו כולם נגדו ליום מועד, אמר כי לא כן אלקי ישראל, כי הוא ייעד לקבץ את כל הגוים ולהורידם אל עמק יהושפט, ולשופטם ולהשיב גמולם בראשם, עכ"ל.

קִדְּשׁוּ – לשון קידושין, יחוד

ובפנים נוספות, קודש, לשון יחוד כל כולו לדבר, מעין קידושין בין איש ואשה. 'מקודשת לי' - מפורשת מכל העולם ומיוחדת לי, בלבד.

וכתב האברבנאל (יואל שם), וז"ל, קִרְאוּ זֹאת בְּגוֹיִם קִדְּשׁוּ מִלְחָמָה - אבל על אותה מלחמה שתהיה באחרית הימים אמר קראו זאת בגוים, ויקדשו כלם לאותה המלחמה. כי אף על פי שיתפרסם הדבר בגוים לא יוכלו להמלט ממנה כי באשר דבר מלך שלטון ודבר אלקינו יקום לעולם, עכ"ל. והיינו שבמלחמה זו כל הגוים כולם יהיו מיוחדים בכל היותם למלחמה זו, ולכן נקרא בלשון קודש - קִדְּשׁוּ עֲלֶיהָ מִלְחָמָה.^א

ירושלים עיר הקודש

ובעומק, כיון שנלחמים על ירושלים - עיר הקודש והמקדש - לכך גם המלחמה עצמה היא בבחינת 'קודש'. וכך ניתן לפרש את הפסוק (הנ"ל), קִדְּשׁוּ עֲלֶיהָ מִלְחָמָה. לא רק כפשוטו, שהמלחמה היא על ירושלים עיר הקודש. אלא יתר על כן המלחמה היא - על קדושתה של ירושלים, והבן.

והיפך כך שנלחמים על קדושת ירושלים לבטלה, כאשר יהיה הנצחון אמרו חז"ל (ספרי דברים, פרשת דברים), עתידה ירושלים להתפשט עד דמשק, והיינו קדושה שבה^ב. וכבר השתא יש כח להוסיף ולקדש על ירושלים, אולם נדרש בית דין של שבעים ואחד, כמ"ש (סנהדרין ב ע"א) אין מוסיפין על העיר ועל העזרות - אלא על פי בית דין של שבעים ואחד.^ג

^א עין חומת אנך (תהלים צג), וז"ל, ה' מלך גאות. ס"ת גימט' משיח בן דוד עם הכולל, דכשיבא משיח יתקנו כל העולמות ואז גאות גימט' קדוש שיומשכו מוחין דאבא קדש.

^ב ובהרחבה יותר במהות המלחמה זו, עין בספר מעיני הישועה (מעין יא, תמר ח'), ובספר משמיע ישועה (מבשר טוב השביעי ד"ה החמישי).

^ג וכתב הרמב"ם (פירוש המשניות ר"ה פ"ד, מ"א), וז"ל, כבר ביארנו לך כמה פעמים כי מקדש נקראת ירושלים כולה. ומדינה, שאר ארץ ישראל, עכ"ל.

^ד ועין ר' צדוק הכהן מלובלין (פרי צדיק ויקרא פרשת בהר), וז"ל, ולעיתים יירשו ישראל כל העולם כולו, וכמו שאמרו (פסיקתא דראש חודש פרשה א') עתידה ירושלים להיות כארץ ישראל וארץ ישראל ככל העולם כולו, והיינו שכל העולם יתקדש בקדושת ארץ ישראל וארץ ישראל תתקדש בקדושת ירושלים, עכ"ל.

^ה ועיי"ש (טז ע"ב), מקור דין זה. ובגמ' (שבועות יד ע"א) אמרו שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ובביא, ואורים ותומים, ובסנהדרין של שבעים ואחד, ובשתי תודות, ובשיר.